

תורתה של ארץ ישראל

שיחת הרב זלמן ברוך מלמד לפרשת דברים – חזון

שתי בחינות של קבלת עול מלכות שמיים ♦ תורת ארץ ישראל ♦ 'אין עוד מלבדו' ♦ 'איתך אני' ♦ ספר דברים נאמר מפי משה ♦ עדות על קיום התורה ♦ צריך לתקן את כל הצדדים ♦ מה תפקידנו בימים הללו?

שתי בחינות של קבלת עול מלכות שמיים

נאמר בפרשה:

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, בעבר הירדן, במדבר בערבה, מול סוף, בין פארן ובין תפל, ולבן וחרצת ודי זב. אחרי הכתו את סיחון מלך האמרי... בעבר הירדן בארץ מואב, הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר (דברים א, א; ד-ה).

חכמים אמרו לנו מספר פעמים, שבכל מקום שכתובה המילה 'אלה' - הכוונה היא לפסול את הראשונים, וכשכתוב 'ואלה' - עניינה להוסיף על הראשונים. אם כן אנו מבינים שיש עניין מיוחד בספר דברים שאינו קיים בשאר התורה. מה המיוחד בספר דברים ששונה משאר חלקי התורה. הזוהר אומר, שכשישראל יצאו ממצרים, הם קיבלו את התורה ב'אורח כלל', כלומר בדרך של כלל ולא בדרך של פרטים. הפירוש הוא, שבהתחלה עם ישראל הכיר את עצם העניין שיש בורא לעולם בצורה כללית. הקב"ה התגלה לעם ישראל, משה לימד אותם שבורא

העולם הוא גם מקיים את כל העולם, הוא עושה את כל הניסים והנפלאות, ואחר כך ישראל גם רואים את הניסים והנפלאות ויודעים שזה מעשה ה' הגדול והנורא. אבל ישראל לא הכירו את פרטי הדברים, קבלת עול מלכות שמיים בצורה מפורטת, על כל רמ"ח איברים ושס"ה גידים, ולימוד של כל חלקי התורה. רק לאחר ארבעים שנה 'הואיל משה באר את התורה הזאת', כשישראל מגיעים לסיום המהלך במדבר, הם מקבלים את כל התורה לא רק באורך כלל, אלא גם באורך פרט.

כעת עם ישראל יודעים לממש את האמונה בכל הופעות החיים, בכל פרטי המצוות, בכל הרמ"ח איברים ושס"ה גידים שלהם. וצריך לדעת שיש הבדל גדול בין קבלת עול מלכות שמיים כללית, ובין קבלת עול מלכות שמיים מפורטת. קבלה בצורה מפורטת, פירושה שכל איבר ואיבר יהיה מכוון לעשות את רצון ה': שהראש שלי יהיה תמיד מכוון לחשוב מחשבות של קודש, של אמונה, של יראת ה'; שהדיבור שלי יהיה תמיד דיבור שמור, שפועל טוב בעולם, דיבור שעסוק בתורה; שהידיים יעסקו במצוות ובמעשי חסד, והרגליים ירצו לדבר מצווה, וכך כל רמ"ח האיברים. עכשיו, כשישראל נמצאים כבר במקום הרוחני הזה, אפשר להגיד 'אלה הדברים', דברים שלמים ומושלמים.

תורת ארץ ישראל

ישראל נמצאים כעת על סף הכניסה לארץ ישראל, וזו קבלת תורה חדשה. הפסוק אומר 'אלה הדברים אשר דיבר משה בעבר הירדן... בערבות יריחו'. ערבות יריחו הוא מקום שייחשב אחר כך כארץ ישראל שהרי עבר הירדן התקדש גם כן בקדושת ארץ ישראל, אלא שקדושתו תלויה בכניסה של עם ישראל לארץ ישראל המערבית וכובש אותה, ורק אז מתקדשת ארץ ישראל המזרחית. זו גם הסיבה שהקב"ה אומר למשה שהוא לא יכנס לארץ, למרות שהמקום שבו משה היה הוא ארץ ישראל, אלא שמשה נקבר בעבר הירדן כשהמקום הזה היה עדיין חוץ לארץ, ורק אחר כך עבר הירדן נעשה חלק מארץ ישראל.

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 3

הזוהר שואל: מדוע משה רבינו אומר 'ה' אלוקיכם', בלשון של 'לכם', ולא 'אלוקינו', הלא מי לנו גדול כמשה רבינו, שריבונו של עולם מדבר איתו, והוא יודע לקבל עול מלכות שמיים. מסביר הזוהר (פרשת יתרו), שמשה רבינו אומר לישראל שהם זוכים לבחינה מסוימת שהוא לא זכה לה. עם ישראל נכנסים לארץ שבה ה' הוא 'אלוקיכם', מה שלא זוכה מי שלא נכנס לארץ ישראל, שהרי 'כל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה' (כתובות קי:). כלומר, משה רבינו אומר שקבלת עול מלכות שמיים שלו, על אף שהיא גדולה מאין כמותה, בכל זאת במובן מסוים היא אינה כמו קבלת עול מלכות שמיים של ישראל שנכנסים לארץ ישראל. יש כאן איזו בחינה אחרת, בחינה גדולה. אולי השורש של קבלת עול מלכות שמיים הגדולה הזאת הוא מהצד של הכלל. כלל ישראל מופיע רק בארץ ישראל, שם הוא מקבל עול מלכות שמיים. בארץ ישראל הוא מופיע במיוחד, שכל אחד מעם ישראל הוא חלק מהמהלך הגדול של אומה שמקבלת עול מלכות שמיים. 'אלה הדברים' זו מדרגה מיוחדת, מדרגה של תורת ארץ ישראל.

'אין עוד מלבדו'

הזוהר מוסיף ואומר, שבספר דברים מופיעות הדרכות וציוויים שלא נכתבו לפני כן. הפסוק אומר:

וַיִּדְעַתְּ הַיּוֹם וְהִשְׁבַּתְּ אֶל לְבָבְךָ, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בְּשֵׁמִים מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת, אֵין עוֹד (דברים ד, לט).

על כך מסביר הזוהר שבפסוק מתחדשת מדרגה מיוחדת, מדרגת ה'ידיעה' שה' הוא האלוקים ואין עוד. זו לא רק ידיעה כללית שיש מציאות לריבונו של עולם, אלא הבנה עמוקה שאין עוד מלבדו. כך גם התורה אומרת בהמשך ספר דברים: 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד', והמשמעות היא קבלת עול מלכות שמים שלימה, הכרה שה' בלבד הוא האלוקים. כלומר, בכל הכוחות וההופעות מופיע ריבונו של עולם. אין עוד. מתחדשת הבנה עמוקה יותר: לא רק שאין עוד אלוקים, אלא שאין עוד דבר אחר, הכול זה הופעה של ריבונו של עולם. על הבנה כזאת

ניתן לדבר רק אחרי ארבעים שנה, לאחר שעם ישראל עוברים 'קורס' ארוך של אמונה בריבוננו של עולם, על סף הכניסה לארץ ישראל.

אני רוצה להביא כאן את דברי 'אור המאיר', על הפסוק "אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל". בעל 'אור המאיר' מספר, שפעם התאספו הרבה צדיקים וחסידים אצל המגיד ממעזריטש, והיו שם אנשים מגוונים מאוד, תלמידי חכמים גדולים ובעלי מעשה גדולים, יחד עם אנשים פשוטים, וכל אחד מצפה לשמוע מהרב דבר אחד שמתאים לו. האנשים הפשוטים רוצים לשמוע סיפורי חסידים שמחזקים אותם, הצדיקים רוצים לשמוע מוסר, הדרכות מעשיות, ותלמידי חכמים רוצים לשמוע רעיונות עמוקים ופנימיים. איך יוצאים ידי חובת כולם. משל למה הדבר דומה, כפי שאומרים חז"ל (ב"ק ס:): לאדם שיש לו שתי נשים, האחת זקנה והשנייה צעירה, ויש לו שערות שחורות ושערות לבנות. הצעירה רוצה שהוא יראה צעיר, ולכן היא תולשת לו את השערות הלבנות, והזקנה רוצה שהוא יראה מבוגר, ולכן היא תולשת לו את השערות השחורות. יוצא שהוא נשאר קירח מכאן ומכאן. איך יוצאים ידי חובת כולם, הרי כל אחד מושך לכיוון שלו ורוצה שתאמר דברים שמתאימים לו. 'אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל'. משה יודע לדבר באופן הזה שכל אחד שומע מה שהוא משתוקק לשמוע, מה שהוא צריך לשמוע, מה שמתאים לו.

'איתך אני'

בפרשה באופן כללי יש הדרכה מוסרית שחוזרת על עצמה כמה וכמה פעמים. הקב"ה מצווה אותנו שלא לירא, "לא תגורו מפני איש" במלחמת סיחון, במלחמת עוג וכשנכנסים לארץ ישראל. האמת היא שיש סיבות רבות לפחד כי בארץ ישראל יש 'עם גדול ורם כענקים', אנשים גיבורים וערים בצורות. ובאופן הפשוט, לנצח במלחמה את כל שבעת העממים שבארץ ישראל זה לא קל, אם בכלל אפשרי. והקב"ה אומר, באופן הטבעי אולי נראה לכם שאתם לא יכולים להתמודד במלחמות הללו, אבל אני אתכם. בכל מקום שהקב"ה אומר לנו להילחם, אנחנו יכולים להישען על ריבוננו של עולם. המשענת הזו היא משענת בטוחה, אנו

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 5

יודעים את כל הניסים והנפלאות שנעשו לנו ביציאת מצרים והמן במדבר, 'המוליקכם במדבר'. לכן אנו צריכים להיות מאמינים גדולים, להישען על ריבוננו של עולם ולהיות בטוחים.

יש מכאן לימוד לא רק למלחמה פיזית-גשמית, אלא לכל ההתמודדויות שהקב"ה אומר לנו להתמודד איתן במפורש, והן נראות קשות ובלתי-עבירות, כמו יצרים ומשיכות. יש כאן הדרכה של התורה שהקב"ה איתנו. הוא מצווה אותנו ומבטיח לנו שהוא עוזר לנו. לזה התורה מכוונת אותנו, להתמלא בביטחון של אמונה, לא לפחד מהתמודדות, מפני שריבוננו של עולם תמיד איתנו. וכגודל האמונה גודל הניצחון.

ספר דברים נאמר מפי משה

"אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן". חכמים אומרים שספר דברים נאמר על ידי משה, מפי עצמו. כמובן, אנחנו יודעים שכל התורה כולה נאמרה מפי הקב"ה, ואם מישהו יאמר שאות אחת בתורה לא נאמרה מפי ריבוננו של עולם - זו כפירה בכל התורה כולה. כל התורה נאמרה על ידי משה אבל מפי הקב"ה. כאן בספר דברים, חכמים אומרים בפירוש שהקללות שבספר דברים אמרן משה, ולכן הסגנון שלהן שונה מהסגנון שכתוב בספר ויקרא (ראה רש"י דברים כח, כג). מסביר התוספות במסכת מגילה (לא: ד"ה משה), משה לא אמר את הדברים מעצמו, אלא הם נאמרו לו ברוח הקודש. כלומר, זה היה הקב"ה, וכאילו אמרו משה. כשאנחנו מתבוננים בספר דברים, אנחנו רואים שמשה אומר מפי ה', אך לפעמים הוא מתבטא באופן כזה כאילו הוא בעצמו אומר את הדברים, אך בעצם ריבוננו של עולם הוא זה שאומר. כך למשל אומר הפסוק: "והיה אם שמוע תשמעו אל מצוותי אשר אנכי מצווה אתכם היום, לאהבה את ה' אלוקיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם". משה אומר 'תשמעו לאהבה את ה' אלוקיכם'. ואחר כך הוא אומר 'ונתתי מטר ארצכם'. איך זה יכול להיות שאם תשמעו לה' - אני, משה, אתן לכם מטר, אלא שהקב"ה מדבר כביכול מגורנו של משה. הפירוש הוא, שמשה הגיע למדרגה כזו של התבטלות כלפי דבר ה', עד שכבר כל מה שהוא

אומר זה בעצם דבר ה'. ספר דברים, שכביכול נאמר מפיו של משה, גם הוא נאמר מפיו של ה'. משה מקבל עמדה כזו שהוא יכול לדבר ודבריו יהיו דבר ה'. זו המדרגה המיוחדת של ההופעה האלוקית שמופיעה על ידי משה רבינו.

עדות על קיום התורה

אני רוצה לעבור להפטרה. הנביא ישעיה אומר: 'שמעו שמיים והאזיני ארץ', ובלקוט שמעוני מובא שיש הבדל בין משה רבינו לישעיה: 'משה אמר האזינו השמיים ותשמע הארץ, לפי שהיה קרוב לשמיים'. כלומר, האזנה זה למי שהוא קרוב, ושמיעה זה למי שהוא רחוק, ולכן משה אמר: 'האזינו השמיים ותשמע הארץ', משום שהוא היה קרוב לשמיים. ישעיה אומר 'שמעו שמיים והאזיני ארץ', מפני שישעיה היה רחוק יותר מן השמיים, הוא לא היה במדרגה של משה.

אומר על כך הגאון שהשמיים מבטאים תוכן רוחני עליון. התורה ניתנה מן השמיים. משה עלה להר לקבל את התורה שניתנה מן השמיים, ולכן הוא היה במדרגה עליונה, מדרגת התורה שהיא מן השמיים. אבל התורה ניתנה מן השמיים אל הארץ כדי לקיים בארץ את מצוותיה. ולכן ישעיהו שרצה להוכיח את ישראל על הקיום של המעשים שהוא בארץ, אומר 'האזיני ארץ'. הוא קרוב אל הארץ, הוא מדבר על המצב הזה שהתורה היא בארץ. וכמו שהתורה מורכבת משני חלקים, כך גם מורכב האדם. לאדם יש גוף ונפש: הגוף יסודו מן הארץ, והנפש מן השמיים. כאשר האדם מקיים תורה ומצוות הוא מחבר את השמיים ואת הארץ. את השמיים שמשם התורה ניתנה, ואת הארץ בפועל על ידי הגוף. זה מה שאמרו במדרש חזית, על הפסוק 'ונתי תמתי', שהקב"ה אמר לישראל 'לא אני גדול ממך, ולא אתה גדול ממני'. והוא שדרשו 'תמתי - תאומתי', תאומים שווים. הפירוש הוא, ש'לא אני', הכוונה לתורה שבאה ממני - מאת ה', היא לא גדולה מהמצוות ש'ממך', ולא המצוות ש'ממך' גדולות מהתורה ש'ממני'. כלומר יש כאן השלמה - תורה ומצוות, שמיים וארץ.

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 7

משה אומר "האזינו השמים ותשמע הארץ", והכוונה היא שהשמיים והארץ יהיו עדים על נתינת התורה לישראל. מתי מזמינים עדים - בשעה שמקיימים את ההסכם. הקב"ה נותן את התורה ואחר כך מזמין את העדים בשעת הקיום של ההסכם. אם זה בהלוואה - מזמינים עדים בשעה שכותבים את השטר ונותנים למלווה, ופעם נוספת כשבאים לגבות צריכים להיות עדים שיראו שהחוב כבר שולם. אומר הגר"א, שהביטויים הללו של עדות השמים והארץ נאמרו רק אצל משה שעל ידו ניתנה תורה, ואצל ישעיהו בעת הגביה על עוונותיהם. "שמעו שמיים והאזיני ארץ כי פי ה' דיבר", אתם עדים שהרי הייתם בשעה שניתנה התורה, ואתם שמעתם את נתינת התורה, ועכשיו אתם עדים על מה שקורה בפועל, כי פי ה' הוא זה שדיבר גם אז.

צריך לתקן את כל הצדדים

הפסוק אומר:

בְּנִים גִּדְלָתִי וְרוֹמְמָתִי וְהֵם פָּשְׁעוּ בִּי. יָדַע שׁוֹר קִנְהוּ וַחֲמוֹר אָבוֹס בְּעַלְיוֹ,
יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע, עַמִּי לֹא הִתְבוֹנֵן (ישעיה א, ב-ג).

בהתחלה הקב"ה קורא לעם ישראל 'בנים', אחר כך 'ישראל לא ידע', ולאחר מכן 'עמי לא התבונן', בשלוש שמות של האומה: בנים, ישראל, עמי. אומר הגאון ש'בנים' זהו הצד הסגולי. הבנים קשורים באביהם באהבה, הם נכנסים לכל מקום ומכירים את כל הסודות שלו. זו הבחינה העמוקה של הקישור לריבונו של עולם. יש גם בחינה של קישור לריבונו של עולם על ידי יראה, קישור לקב"ה שהוא אדון, 'ידע שור קונהו, וחמור אבוס בעליו', השור שמכיר את האדון שלו ונשמע לו. ויש החמור שהוא פחות נשמע לאדוניו, אך הוא יודע שבסוף הוא יקבל אוכל באבוס, ולכן הוא עושה את רצון בעליו בשביל לקבל שכר. יש בחינות שונות בעשיית רצון הבעלים ו'ישראל לא ידע, עמי לא התבונן'. זאת אומרת, שיש כאן נפילה מכל המדרגות: 'בנים גידלתי ורוממתי והם פשעו בי', הבנים שהם במדרגה מאוד גבוהה ועליונה, נמצאים לא במקום שלהם, אלא פשעו בי, 'ידע שור קונהו

וחמור אבוס בעליו, החלק שעובד את ה' מיראה 'ישראל' - גם אצלם היראה התמעטה. יש כאן מוסר לכל המדרגות בעם ישראל, כל מדרגה שצריכה לשמור על הגובה שלה - לא נמצאת במקום הזה.

אומר הגאון מווילנא: גם בתורה יש בעלי חכמה, בעלי תורה, ובעלי מצוות. בעלי חכמה אלו מי שעוסקים בחכמה הפנימית, אלו הבנים שנכנסים לחדרים הפנימיים ויודעים את הסודות. בעלי התורה אלו ישראל שלומדים את התורה. ויש בעלי מעשים שהם שאר העם. כל שלושת המדרגות הללו לא נשמרו כמו שצריך. כך הוא הדבר גם באדם עצמו; האדם הוא בעל חכמה, ובעל תורה, ובעל מעשים. כלומר, האדם צריך להתבונן בכל הצדדים של האומה, ובצורת עבודת ה' של עצמו.

כנגד הקלוקל, התיקון צריך להיות במחשבה, בדיבור, ובמעשה. המחשבה היא מדרגת החכמה, הדיבור הוא דיבור של תורה, והמעשה הוא מעשי המצוות. ועוד מוסיף הגר"א ואומר, שהמחשבה עצמה מתחלקת לשלוש - חכמה, בינה, ודעת. וכן הדיבור מתחלק לשלוש - סוד, דרש, ופשט. והמעשה אף הוא מתחלק לשלוש - חוקים, משפטים, ומצוות. חוקים - בשמיים, כמו שכתוב 'הידעת חוקות שמיים' (איוב לח, ג). משפטים - בארץ, כמו שכתוב 'מלך במשפט יעמיד ארץ' (משלי כט, ד). והמצוות - מחברות שמיים וארץ על ידי האדם. וכך יש התפרטויות נוספות, כגון שגם המצוות מתחלקות לשלושה - בין אדם לעצמו, בין אדם לחברו, ובין אדם למקום.

כוונת הגר"א לומר, שבכל הצדדים של האדם, בכל הצדדים הכלליים שלו וכמו כן בכל הצדדים האישיים שלו, גם בצדדים הלימודיים וגם בצדדים המעשיים - צריך לעשות תיקון. באדם יש גם כן עבודת ה' שמתחלקת לשלוש, עבודת המידות מתחלקת לשלוש - בין אדם למקום, בין אדם לחברו, ובין אדם לעצמו. וכנגד זה אמרו בגמרא: 'האי מאי דבעי למהוי חסידא, לקיים מילי דנזיקין' - זה בין אדם לחברו, 'וחד אמר לקיים מילי דאבות' - זה בין אדם לעצמו, 'וחד אמר לקיים מילי דברכות' - זה בין אדם למקום (ראה ב"ק ל.). כמובן שהכול קשור לבין אדם

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע • 9

למקום, שהרי אם אדם מקיים חסדים הוא עושה מצווה; אם אדם נותן צדקה או משיב אבידה הוא עושה מצווה; אם אדם טוען את חמורו של חברו, הוא עושה מצווה - צורת המצווה היא בין אדם לחברו. מלבד זאת יש קיום מצוות בצורה שהיא רק בין אדם למקום, כגון תקיעת שופר או מצוות התפילה, שהן מצוות ששייכות רק בין האדם לקב"ה. וכן יש מצוות שעיקר העניין שלהן הוא בין אדם לעצמו, ואלו מצוות שלא נוגעות לאחרים. ככל שאדם נהיה יותר ערכי, יותר עוסק בתורה - הוא מתעלה, הוא הופך להיות תלמיד חכם גדול יותר, ונעשה בעל מידות מתוקנות יותר. זהו בין אדם לעצמו.

שלושת המידות הללו צריכות התבוננות. וזה מה שישעיהו אומר: 'האזינו השמיים ותשמע הארץ, ידע שור קונוהו וחמור אבוס בעליו, בנים גידלתי ורוממתי והם פשעו בי'. הדברים שהוא אמר, מכוונים לכל שלושת הרמות בצורותיהם השונות, וכפי שהג"ר א מבאר ומחדד אותם, וכל אלו הבחינות צריכות תיקון.

מה תפקידנו בימים הללו?

אמרתי כמה פעמים בשנים הקודמות, שאני מקבל המון שאלות בימים האלה, על כל מיני הלכות בהלכות אבלות: מה מותר לכבס לילדים, אילו ניגונים מותר לשמוע, האם מותר להתחיל לצייר ולגמור אחרי תשעה באב, וכדומה. כמובן שצריך לברר את השאלות הללו ולנהוג את כל מנהגי האבלות, אבל עיקר עניינה של האבלות הוא התזכורת והחובה שלנו לפעול למען הגאולה, למען בית המקדש. 'כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו, כאילו הוא נחרב בימיו' (ירושלמי יומא פ"א ה"א). לכאורה, אפשר להמעיט את החומרה של האמירה הזו, שהרי היו הרבה דורות של צדיקים גדולים, ולא נבנה בית מקדש בימיהם, וכי נאמר שהם החריבו את בית המקדש!?

כמדומני שראיתי בשפת אמת, שבכל דור צריך להתקדם, לבנות ולהוסיף עוד זכויות, כדי שבית המקדש בסופו של דבר ייבנה. ודור שלא עשה את התפקיד שלו לקרב את בניין בית המקדש, כאילו החריב את בית המקדש. ציבור זה קיבוץ ואיחוד של הפרטים כולם, שנעשים לכלל אחד, וכל מי שלא עשה את ההשתדלות

שלו שיהיה בית מקדש, אז את החלק הזה של בניין בית המקדש, שתפקידו לבנות כביכול - הוא לא עשה, ומשום כך בית המקדש כאילו נחרב. הוי אומר, שאנחנו צריכים התבוננות באופן מיוחד בימים האלה, לראות ולהשתדל להרבות בזכויות, ובעיקר להתבונן בזכויות הכלליות, בצורך הזה של בניין הבית, של בניין ירושלים ובניין הארץ. וכן להתפלל, להרבות בתפילה, ולבקש. גם להתבונן במה שאמרו חז"ל על הסיבות שגרמו לחורבן, ולתקן את הדברים הללו.

הדבר המרכזי שגרם לחורבן בית שני היה שנאת חינום, וצריך לפתח אהבת חינום. צריך לפתח העמקה והתבוננות שדרושות מאיתנו כדי לאהוב אנשים. איך אפשר לדרוש מאדם לאהוב אנשים - הרי יש אנשים שלא אוהבים אותם, ועל אחת כמה וכמה אנשים שלא ראוי לאהוב אותם בגלל ההתנהגות שלהם, אנשים בעלי מעשים מקולקלים, והנפש נדחית מלאהוב אותם, הטבע נוטה לשנוא אותם! אלא צריך התבוננות עמוקה בקשר שלנו לכל חלקי עם ישראל. בעצם אנחנו אחד. ואם אנחנו לא אוהבים, יש לנו איזה חיסרון, משהו חסר בבריאות. כמו שאדם לא יאהב את האח שלו, את האבא והאמא שלו, או לא יאהב את ילדיו - הרי זו מחלה, זה לא נורמלי. אנחנו חושבים שאחים שלא אוהבים אחד את השני זו מחלה, ואנשים זרים שרבים זה עם זה - זו לא מחלה. צריך להתבונן על כך שכל ישראל הם אחים, וכשלא אוהבים מישהו מישראל - אתה לא אוהב את האח שלך. אני אומר דברים פשוטים, ואני לא חושב שאני מחדש לכם ס דבר, אני רק רוצה שנתעורר ביחד וננישם את הדבר הזה, להרבות באהבת חינום.

חז"ל אמרו שכל תענית שאין בה ממושעי ישראל - אינה תענית (כריתות ו:). תארו לעצמכם שתשעה באב זו תענית, ויכנס לפה מישהו שהוא חד-מיני כזה, והוא רוצה להתפלל איתנו והוא מתגאה בזה. הוא משתתף בתהלוכות, והוא רוצה להתפלל איתנו בתשעה באב. האם נקבל אותו או לא - זה בדיוק 'פושעי ישראל' שהם אלה שגורמים לתענית הציבור להיחשב תענית. מחלל שבת בפרהסיא או רפורמי, שהוא מחליט שהוא רוצה להתפלל עכשיו עם האורתודוקסים, בתשעה באב - מה נעשה, האם נקבל אותם וניתן להם

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 11

לגיטימציה? חז"ל אומרים שאם לא נקבל אותו זו לא תהיה תענית. אם עושים עכשיו תענית של צדיקים כדי להתפלל על הקורונה, זה לא ציבור! צריך להביא לשם כמה פושעים, ואם לא מביאים, זה לא ציבור.

קשה לנו לעכל את זה. זה נגד ההשקפה שלנו, זה נגד התורה. חכמינו אמרו שככה זה הסדר, הם חלק מעם ישראל, ואם אותו פושע-ישראל החליט שהוא רוצה להתפלל עם הציבור, אז טוב שהוא בא, הוא עושה את התענית שתהיה תענית ציבור. אנחנו צריכים להזמין משהו כזה לכאן, כדי שתשעה באב הזה יהיה תענית ציבור. אנו צריכים 'לפתוח את הראש'. זה לא כל כך פשוט, הדברים מורכבים, אבל חז"ל לימדו אותנו שכלל ישראל כולל את כולם, וצריך לאהוב את כולם. לא לאהוב את הקלקולים, אותם נכון לשנוא, אבל יש לכולם גם צדדים טובים, יש נשמה אלוקית, ויש מידות טובות, ואותם צריך לאהוב, ולשנוא את המעשים הרעים. זו העבודה שאנחנו צריכים לעבוד בימים האלה, עבודה של התבוננות על האחדות של עם ישראל, ואז שורה שכינה בעם ישראל, ואז התענית היא תענית ציבור.

ויהי רצון שהקב"ה יגאל אותנו גאולה שלמה, ומהמְצַרִים נצא לגאולה שלימה בקרוב.

לדף המיוחד לפרשת דברים:

השיחה נמסרה בשנת התש"פ

לקבלת שיחה שבועית במייל או בווטסאפ,

שלחו הודעה לכתובת bogrim@yeshiva.org.il, או למספר 0547881227

ניתן לצפות בשיחה באתר ישיבה - www.yeshiva.org.il

השיחה השבועית משודרת בשידור חי במוצאי שבת, כשעה לאחר צאת השבת